DOMSTOLENS DOM

9. august 1994 *

I de forenede sager C-363/93, C-407/93, C-408/93, C-409/93, C-410/93 og C-411/93,

dels angående en anmodning, som Cour d'appel de Paris i medfør af EØF-traktatens artikel 177 har indgivet til Domstolen for i den for nævnte ret verserende sag,

René Lancry SA

mod

Direction générale des douanes,

dels angående anmodninger, som Tribunal d'instance de Saint-Denis (Réunion) i medfør af EØF-traktatens artikel 177 har indgivet til Domstolen for i de for nævnte ret verserende sager,

Dindar Confort SA

mod

* Processprog: fransk.

Conseil régional de la Réunion,
Direction régionale des douanes de la Réunion,

og

Christian Ah-Son

mod

Direction régionale des douanes de la Réunion,
Conseil régional de la Réunion,

og

Paul Chevassus-Marche

mod

Direction régionale des douanes de la Réunion,
Conseil régional de la Réunion,

og

Conforéunion SA

mod

Conseil régional de la Réunion,
Direction régionale des douanes de la Réunion,

samt

Dindar Autos SA

mod

Conseil régional de la Réunion,
Direction régionale des douanes de la Réunion,

at opnå en præjudiciel afgørelse vedrørende fortolkningen af EØF-traktatens artikel 9 ff. og vedrørende gyldigheden af artikel 4 i Rådets beslutning 89/688/EØF af 22. december 1989 om særtoldordningen i de franske oversøiske departementer (EFT L 399, s. 46),

har

DOMSTOLEN

sammensat af præsidenten, O. Due, afdelingsformændene G. F. Mancini, J. C. Moitinho de Almeida, M. Diez de Velasco og D. A. O. Edward (refererende dommer) samt dommerne C. N. Kakouris, R. Joliet, F. A. Schockweiler, G. C. Rodríguez Iglesias, F. Grévisse, M. Zuleeg, P. J. G. Kapteyn og J. L. Murray,

generaladvokat: G. Tesauro
justitssekretær: ekspeditionssekretær D. Louterman-Hubeau,

efter at der er indgivet skriftlige indlæg af:

— René Lancry SA, ved advokaterne Christian Charrière-Bournazel, Philippe Champetier de Ribes og Jean-Pierre Spitzer, Paris, samt Pascal Dubois, Limoges

— selskaberne Dindar Confort, Conforéunion og Dindar Autos ved advokaterne Jean-Claude Bouchard, Charles-Étienne Gudin og Thierry Vialaneix, Hauts-de-Seine-departementet

— den franske regering ved secrétaire des affaires étrangères Jean-Louis Falconi og conseiller des affaires étrangères Catherine de Salins, som befuldmægtigede

— den spanske regering ved generalsekretær Alberto José Navarro González og Abogado del Estado Rosario Silva de Lapuerta, som befuldmægtigede

— Rådet for Den Europæiske Union ved direktør Ramon Torrent, Den Juridiske Tjeneste, og juridisk rådgiver Christina Giorgi, sammesteds, som befuldmægtigede

— Kommissionen for De Europæiske Fællesskaber ved Blanca Rodríguez Galindo, Kommissionens Juridiske Tjeneste, og Virginia Melgar, der er udstationeret som national ekspert ved Kommissionens Juridiske Tjeneste, som befuldmægtigede,

på grundlag af retsmøderapporten,

efter at der er afgivet mundtlige indlæg i retsmødet den 27. april 1994 af: René Lancry SA ved advokaterne Christian Charrière-Bournazel, Jean-Pierre Spitzer og Pascal Dubois, af selskaberne Dindar Confort, Conforéunion og Dindar Autos ved advokaterne Jean-Claude Bouchard, Charles-Étienne Gudin og Thierry Vialaneix, af regionen Réunion ved advokat Pierre Soler-Couteaux, Strasbourg, af den spanske regering ved Rosario Silva de Lapuerta, som befuldmægtiget, af Rådet for Den Europæiske Union ved direktør Ramon Torrent, som befuldmægtiget, og af Kommissionen for De Europæiske Fællesskaber ved Virginia Melgar, som befuldmægtiget,

og efter at generaladvokaten har fremsat forslag til afgørelse den 28. juni 1994,

afsagt følgende

Dom

1 Ved dom af 7. juli 1993 indgået til Domstolen den 26. juli 1993 har Cour d'appel de Paris i medfør af EØF-traktatens artikel 177 forelagt et præjudicielt spørgsmål vedrørende gyldigheden af Rådets beslutning 89/688/EØF af 22. december 1989 om særtoldordningen i de franske oversøiske departementer (EFT L 399, s. 46, herefter benævnt »særtoldbeslutningen«). Ved domme af 23. august 1993 indgået til Domstolen den 1. oktober 1993 har Tribunal d'instance de Saint-Denis (Réunion) i medfør af EØF-traktatens artikel 177 forelagt to præjudicielle spørgsmål vedrørende fortolkningen af EØF-traktatens artikel 9 ff. og vedrørende gyldigheden af særtoldbeslutningen.

2 Spørgsmålene er blevet rejst i forbindelse med en række krav om tilbagebetaling af beløb, der er blevet opkrævet i særtold.

3 Det fremgår af sagen, at ved traktatens ikrafttræden blev særtolden opkrævet i de franske oversøiske departementer. Der opkrævedes særtold af varer af enhver art uanset oprindelse, herunder med oprindelse i selve Frankrig, når varerne blev indført i de franske oversøiske departementer. Derimod var lokale varer fritaget for særtold og andre interne afgifter med tilsvarende virkning. Det står fast, at særtolden havde to formål, nemlig for det første at skabe en skatteindtægt og for det andet at begunstige de lokale økonomiske aktiviteter.

4 Efter at der var indgået en række klager over særtolden, indledte Kommissionen i 1984 en traktatbrudsprocedure mod Den Franske Republik. Den indstillede senere proceduren, idet den foretrak en politisk løsning, og i forbindelse hermed traf Rådet dels en afgørelse, dels en beslutning på grundlag af traktatens artikel 227, stk. 2, og artikel 235.

5 Den første retsakt er Rådets afgørelse 89/687/EØF af 22. december 1989 om indførelse af et særligt program for de franske oversøiske departementer som følge af disses afsides beliggenhed og økarakter (POSEIDOM) (EFT L 399, s. 39, herefter benævnt »POSEIDOM-afgørelsen«). I anden og tredje betragtning til afgørelsen udtalte Rådet bl.a., at de oversøiske departementer strukturelt er meget tilbagestående, hvilket yderligere forværres af en række forhold, og gør en øget støtte fra Fællesskabets side nødvendig med henblik på at fremme departementernes økonomiske og sociale udvikling.

6 Den anden retsakt er særtoldbeslutningen, som gennemfører den fiskale målsætning i POSEIDOM-afgørelsen. Særtoldbeslutningens artikel 1 bestemmer, at de franske myndigheder senest den 31. december 1992 træffer de nødvendige foranstaltninger til, at den særtoldordning, der på nuværende tidspunkt er gældende i de oversøiske departementer, anvendes uden forskel på varer, der indføres, og varer, der fremstilles i disse områder. Artikel 4 bestemmer, at Den Franske Republik bemyndiges til indtil senest den 31. december 1992 at opretholde den nuværende særtoldordning på betingelse af, at ethvert forslag til udvidelse af listen over varer, der er omfattet af særtolden, eller om forhøjelse af satserne meddeles Kommissionen, som kan modsætte sig dette inden for en frist på to måneder.

7 I sagen Legros m.fl. (dom af 16.7.1992, sag C-163/90, Sml. I, s. 4625) havde Domstolen fået forelagt en række præjudicielle spørgsmål vedrørende traktatens fortolkning i relation til en afgift med samme karakteristika som særtoldens. I denne dom kendte Domstolen for ret, at en afgift, der proportionalt med varers toldværdi opkræves af en medlemsstat ved indførsel af varer fra en anden medlemsstat til en region inden for den første medlemsstats territorium, må anses for en afgift med tilsvarende virkning som indførselstold, selv om afgiften også opkræves ved indførsel af varer til denne region fra et andet område i samme medlemsstat. Domstolen begrænsede imidlertid dommens tidsmæssige retsvirkninger.

8 I sagen Legros m.fl. drejede det sig om faktiske forhold før ikrafttrædelsen af henholdsvis POSEIDOM-afgørelsen og særtoldbeslutningen. Følgelig udtalte Domstolen sig hverken om disses fortolkning eller gyldighed.

De faktiske omstændigheder i sag C-363/93, Lancry

9 På øen Martinique fremstilles der ikke mel. Denne vare er således altid blevet indført fra selve Frankrig, fra andre fællesskabslande eller fra De Forenede Stater. I 1974 blev der indført en særtold på mel på Martinique.

10 Selskabet René Lancry SA (herefter benævnt »Lancry«), som på Martinique forhandler mel, der især hidrører fra selve Frankrig, har ført flere retssager. Ved domme af henholdsvis 2. april 1985 og 25. april 1989 fra Tribunal administratif de Fort-de-France, som blev stadfæstet af Frankrigs Conseil d'État ved dom af 2. april 1993, fik Lancry udvirket ophævelse af de afgørelser, som fastsatte særtolden først til 25% og senere til 20%. På grundlag af dommene fik firmaet tilbagebetalt forskellen mellem den ophævede sats og den tidligere sats på 15%. Herefter anlagde Lancry sag ved Tribunal d'instance de Fort-de-France med påstand om tilbagebetaling af samtlige beløb, selskabet havde indbetalt i særtold i samme periode.

11 Lancry anlagde også sag ved Tribunal d'instance du 7e arrondissement de Paris, hvorunder selskabet påstod direction générale des douanes dømt til at betale erstatning som følge af, at der opkrævedes særtold ved indførsel af mel til Martinique. Da Lancry ikke fik medhold, blev sagen anket.

12 Cour d'appel de Paris henviser i sin dom af 7. juli 1993 til dommen i sagen Legros m.fl. og udleder, at særtolden på mel, forhandlet af Lancry siden 1974, i den udformning, tolden havde inden vedtagelsen af særtoldbeslutningen, nemlig den 22. december 1989, var en afgift med tilsvarende virkning som told og dermed i

strid med Rom-traktaten. Retten dømte følgelig indstævnte til at tilbagebetale Lancry den særtold, selskabet havde indbetalt i forbindelse med handelen med mel fra 1974 indtil den 22. december 1989.

13 Cour d'appel de Paris bemærkede dog, at Domstolen ikke havde udtalt sig om særtoldbeslutningens gyldighed, og den har derfor forelagt følgende præjudicielle spørgsmål:

»Var Rådet for De Europæiske Fællesskaber berettiget til ved beslutning af 22. december 1989 om særtoldordningen i de franske oversøiske departementer (89/688/EØF), der blev vedtaget i henhold til artikel 227, stk. 2, og artikel 235 i traktaten om oprettelse af Det Europæiske Økonomiske Fællesskab, at bemyndige Den Franske Republik til indtil den 31. december 1992 at opretholde den gældende særtoldordning, når henses til, at De Europæiske Fællesskabers Domstol i dom af 16. juli 1992 i en præjudiciel sag fastslog, at særtolden ('octroi de mer') er en afgift med tilsvarende virkning som told?«

De faktiske omstændigheder i sag C-407/93 — C-411/93, Dindar Confort, Ah-Son, Chevassus-Marche, Conforéunion og Dindar Autos

14 Ved stævning af 26. januar 1993 anlagde selskabet Dindar Confort sag ved Tribunal d'instance de Saint-Denis med påstand om tilbagebetaling med rente af en række beløb, selskabet havde betalt i særtold. Beløbene var blevet opkrævet ved indførsel foretaget efter afgørelse af sagen Legros m.fl.

15 Ved stævning af 21. december 1992 anlagde Christian Ah-Son sag ved samme ret med påstand om tilbagebetaling af et beløb, som i november 1992 var betalt i særtold, der var blevet pålignet ham efter indførsel på Réunions territorium af et køretøj, der var fremstillet i Forbundsrepublikken Tyskland, og som han havde købt i selve Frankrig.

16 Ved stævninger af henholdsvis 11. og 12. februar 1993 anlagde Paul Chevassus-Marche ved samme ret sag med påstand om tilbagebetaling af et beløb i særtold, han havde betalt den 3. december 1992 ved levering af øl fra selve Frankrig.

17 Ved stævning af 10. marts 1993 anlagde selskabet Conforéunion sag ved samme ret med påstand om tilbagebetaling af et beløb, selskabet havde betalt i særtold af varer indført til Réunions territorium i november 1992. Visse af de pågældende varer havde oprindelse i andre regioner i Frankrig og i visse andre medlemsstater i Fællesskabet; atter andre havde direkte oprindelse i tredjelande.

18 Ved stævninger af henholdsvis 26. januar og 23. februar 1993 anlagde selskabet Dindar Auto ved samme ret sag med påstand om tilbagebetaling af en række beløb erlagt i særtold af varer indført til Réunions territorium i tidsrummet juli-december 1992. Visse af varerne hidrørte fra andre regioner i Frankrig, andre fra de øvrige medlemsstater i Fællesskabet og atter andre direkte fra tredjelande.

19 Tribunal d'instance de Saint-Denis fandt at måtte udsætte behandlingen af de pågældende sager og har forelagt Domstolen følgende præjudicielle spørgsmål:

»1) Skal EØF-traktatens artikel 9 ff., for så vidt som bestemmelserne støttes på princippet om Fællesskabets toldområde, fortolkes således, at de er til hinder for, at en medlemsstat proportionalt med varers toldværdi opkræver en afgift ved indførsel af varer fra andre regioner i samme stat, alene fordi varerne indføres til en region i staten, når henses til, at EF-Domstolen har fastslået, at afgiften, når den også opkræves af varer fra andre medlemsstater ved indførsel til regionen, må anses for en afgift med tilsvarende virkning som indførselstold?

2) Er artikel 4 i Rådets beslutning 89/688/EØF af 22. december 1989, hvorefter Den Franske Republik bemyndiges til 'indtil senest den 31. december 1992 at opretholde den nuværende særtoldordning' på de i bestemmelsen anførte betingelser, gyldigt udstedt, når henses til, at særafgiften i henhold til den dagældende ordning måtte anses for en afgift med tilsvarende virkning som indførselstold, og EØF-traktatens artikel 227, stk. 2, første afsnit, fastsætter, at de i dette afsnit nævnte traktatbe-stem-melser, herunder bestemmelserne vedrørende frie varebevægel-ser, gjaldt for de oversøiske franske departementer fra traktatens ikrafttræden?«

20 Ved kendelse af 19. oktober 1993, afsagt i medfør af artikel 43 i Domstolens procesreglement, er sagerne C-407/93, C-408/93, C-409/93, C-410/93 og C-411/93 blevet forenet under den skriftlige og mundtlige forhandling samt til domsafsigelsen. Ved kendelse af 8. april 1994, afsagt i medfør af samme artikel, er sag C-363/93 blevet forenet med de nævnte forenede sager under den mundtlige forhandling og til domsafsigelsen.

21 Der skal først tages stilling til spørgsmålet, om en afgift som særtolden er en afgift med tilsvarende virkning som told, når den opkræves af varer med oprindelse i samme medlemsstat, og dernæst, om særtoldbeslutningen, som tillader afgiften opretholdt indtil den 31. december 1992, er gyldig.

Fortolkningen af traktatens artikel 9 ff. (første præjudicielle spørgsmål fra Tribunal d'instance de Saint-Denis)

22 Med det første præjudicielle spørgsmål søger Tribunal d'instance de Saint-Denis afklaret, om en afgift, der proportionalt med varers toldværdi opkræves af en medlemsstat ved indførsel af alle varer til en region på territoriet, må anses for en afgift med tilsvarende virkning som indførselstold, når den opkræves af varer indført til denne region fra en anden del af den nævnte stat.

23 Det er Rådets opfattelse, at for så vidt som særtolden pålægges varer fra andre dele af fransk territorium, er forholdet fuldstændigt afgrænset til at udspille sig inden for denne medlemsstat, og at de primærretlige regler, som pålægger medlemsstaterne visse forbud vedrørende forholdene dem imellem, ikke kan finde anvendelse. Ifølge den spanske regering gælder det navnlig, at den omstændighed, at den samhandelen inden for Fællesskabet påvirkes, er en væsentlig betingelse for at anvende traktatens bestemmelser om de frie varebevægelser, således at traktatens artikel 9 ff. ikke finder anvendelse, når de pågældende varer bevæger sig mellem to steder på en enkelt medlemsstats territorium.

24 Dette argument kan ikke tiltrædes.

25 For det første følger det nemlig af Domstolens faste praksis, at berettigelsen af forbuddet mod told og afgifter med tilsvarende virkning følger af den hindring, som afgiftsmæssige belastninger, der kommer til anvendelse ved passage af grænserne, udgør for varernes frie bevægelighed (jf. navnlig dom af 1.7.1969, forenede sager 2/69 og 3/69, Sociaal Fonds Diamentarbeiders, Sml. 1969, s. 49, org. ref.: Rec. s. 211, præmis 14).

26 I dommen i sagen Legros m.fl. udtalte Domstolen (præmis 16), at en afgift, der opkræves ved en regional grænse som følge af indførsel af varer til en region i en medlemsstat, griber ind i enhedskarakteren af Fællesskabets toldområde og må anses for en mindst lige så alvorlig hindring for de frie varebevægelser som en afgift, der opkræves ved statsgrænsen som følge af indførsel af varer til en medlemsstats territorium som sådant.

27 Det indgreb, der gøres i enhedskarakteren af Fællesskabets toldområde ved oprettelse af en intern lokal toldgrænse, er det samme, hvad enten der er tale om indenlandske varer eller om varer fra andre medlemsstater, som pålægges afgift som følge af passagen af den pågældende grænse.

28 Desuden er en afgift på indenlandske varer, der opkræves som følge af passage af denne grænse, en mindst lige så alvorlig hindring for de frie varebevægelser som opkrævning af en afgift af samme art af varer med oprindelse i en anden medlemsstat.

29 Selve princippet om en toldunion, der omfatter samtlige varebevægelser, således som toldunionen er indført ved traktatens artikel 9, kræver nemlig, at de frie varebevægelser i toldunionen, og ikke blot samhandelen mellem staterne, skal sikres helt generelt. Når artikel 9 ff. kun tager udtrykkeligt sigte på samhandelen mellem medlemsstaterne, skyldes det, at disse artikler indeholder en forudsætning om, at der ikke findes toldlignende afgifter internt i de pågældende stater. Da den første betingelse for at virkeliggøre en toldunion, der omfatter samtlige varebevægelser, er, at sådanne afgifter ikke findes, indeholder artikel 9 ff. forudsætningsvis et forbud mod dem.

30 For det andet fremstår problemet ikke som en situation, der udelukkende er afgrænset af en medlemsstats område. Som den franske regering med rette har anført, kan en afgift med særtoldens karakteristika kun antages at være et rent internt forhold, hvis den alene opkræves af varer med oprindelse i den samme medlemsstat. Det står imidlertid fast, at særtolden rammer alle varer, der indføres til de pågældende oversøiske departementer, uanset oprindelsen. Under disse omstændigheder ville det være inkonsekvent at antage, at særtolden på den ene side er en afgift med tilsvarende virkning, da den opkræves af varer med oprindelse i andre medlemsstater, og på den anden side at antage, at samme afgift ikke er en afgift med tilsvarende virkning, når den opkræves af varer fra selve Frankrig.

31 Ud fra et praktisk synspunkt må det endelig antages, at eftersom en afgift som særtolden rammer alle varer uden forskel, ville det være meget vanskeligt, for ikke at sige umuligt, at foretage en sondring mellem varer af indenlandsk oprindelse og varer med oprindelse i andre medlemsstater. F.eks. vil en vare, der for visse bestanddeles vedkommende hidrører fra en anden stat, men endeligt fremstilles på det nationale område, eller en vare, der indføres på det nationale område og senere videresendes til et oversøisk departement, ikke kunne betegnes som en indenlandsk

vare. Herved ville der opstå en situation, hvor man i hvert enkelt tilfælde, også når talen er om levering af varer fra samme stat, måtte undersøge, om disse varer i virkeligheden ikke havde oprindelse i en anden medlemsstat i Fællesskabet. En sådan undersøgelsesprocedure ville medføre yderligere administration og forsinkelse, som i sig selv ville være til hinder for de frie varebevægelser.

32 Det første spørgsmål fra Tribunal d'instance de Saint-Denis må derfor besvares således, at en afgift, der proportionalt med varers toldværdi opkræves af en medlemsstat ved indførslen af varer til en region inden for dens territorium, må anses for en afgift med tilsvarende virkning som indførselstold, selv om afgiften også opkræves ved indførsel af varer til denne region fra et andet område i den samme medlemsstat.

Spørgsmålet om gyldigheden af særtoldbeslutningen (spørgsmålet fra Cour d'appel de Paris og det andet spørgsmål fra Tribunal d'instance de Saint-Denis)

33 Såvel Cour d'appel de Paris som Tribunal d'instance de Saint-Denis spørger begge, om særtoldbeslutningen er gyldig, når den tillader Den Franske Republik at opretholde den særtold, som gjaldt ved beslutningens udstedelse, indtil den 31. december 1992.

34 Den spanske og den franske regering samt Rådet og Kommissionen har gjort gældende, at Rådet med den dobbelte hjemmel i traktatens artikel 227, stk. 2, og artikel 235, gyldigt kunne tillade Den Franske Republik at bevare den pågældende afgift indtil den 31. december 1992.

35 Først bemærkes, at traktatens artikel 227, stk. 2, er sålydende:

»2. For Algeriet og de oversøiske franske departementer gælder fra denne traktats ikrafttræden dens særlige og almindelige bestemmelser vedrørende:

— frie varebevægelser

— landbruget, med undtagelse af artikel 40, stk. 4

— liberalisering af tjenesteydelser

— konkurrencereglerne

— de ved artikel 108, 109 og 226 hjemlede beskyttelsesforanstaltninger

— institutionerne.

Senest to år efter denne traktats ikrafttræden fastlægges betingelserne for anvendelsen af traktatens øvrige bestemmelser ved beslutninger, som Rådet efter forslag af Kommissionen vedtager med enstemmighed.

Inden for rammerne af de i denne traktat fastsatte fremgangsmåder, herunder navnlig de i artikel 226 nævnte, drager Fællesskabets institutioner omsorg for, at den økonomiske og sociale udvikling af disse områder muliggøres.«

36 Ifølge Domstolens praksis (jf. dom af 10.10.1978, sag 148/77, Hansen, Sml. s. 1787, og den ovennævnte dom i sagen Legros m.fl., præmis 8) følger det af denne artikel, at de bestemmelser i traktaten, som udtrykkeligt nævnes i stk. 2, første afsnit, har været gældende i de oversøiske departementer fra traktatens ikrafttræden, mens det for de andre bestemmelsers vedkommende er muligt senere, også efter udløbet af toårsfristen efter stk. 2, at træffe særlige foranstaltninger for at tilgodese disse områders behov.

37 Da artikel 227, stk. 2, udtrykkeligt bemyndiger Rådet til kun at fastlægge betingelserne for anvendelsen af de traktatbestemmelser, som ikke opregnes i stk. 2, første afsnit, er det hermed udelukket at forsyne de bestemmelser, som nævnes dér, med undtagelser vedrørende deres anvendelse i de oversøiske departementer, hvilket også gælder bestemmelserne om frie varebevægelser. En fortolkning af traktatens artikel 235, hvorefter Rådet, også blot midlertidigt, ville kunne suspendere anvendelsen i de oversøiske departementer af traktatens artikel 9, 12 og 13, ville tilsidesætte den grundlæggende sondring, der opstilles i artikel 227, stk. 2, og fratage første afsnit dets tilsigtede virkning.

38 Heraf følger, at Rådet ikke gyldigt i særtoldbeslutningen har kunnet bemyndige Frankrig til at opretholde en afgift som særtolden, som er en afgift med tilsvarende virkning som told, og som følgelig er omfattet af traktatens bestemmelser om frie varebevægelser.

39 Der må således svares de forelæggende retsinstanser, at særtoldbeslutningen er ugyldig, idet den tillader Den Franske Republik indtil den 31. december 1992 at opretholde den særtoldordning, som var i kraft ved beslutningens udstedelse.

Nærværende doms tidsmæssige virkninger

40 Den franske regering har, støttet af regionen Réunion, for det tilfælde, at Domstolen kender særtoldbeslutningen ugyldig, anmodet om, at Domstolen tidsmæssigt begrænser retsvirkningerne af den afsagte dom, således som den gjorde det i dommen i sagen Legros m.fl. Det er således den franske regerings opfattelse, at de betingelser, Domstolen har fastsat for en sådan begrænsning, nemlig for det første at der foreligger risiko for alvorlige økonomiske forstyrrelser, og for det andet at der foreligger usikkerhed med hensyn til EF-bestemmelsernes betydning, er opfyldt i denne sag. Vedrørende den første betingelse udtaler regeringen, at de økonomiske konsekvenser af en dom, der kender særtoldbeslutningen ugyldig, vanskeligt vil kunne bæres af de lokale enheder, til hvis fordel særtolden blev indført, eftersom den begrænsning, Domstolen accepterede i dommen i sagen Legros m.fl., alene tog sigte på særtold, der udelukkende opkræves med hjemmel i national ret, og som ikke finder anvendelse på beløb, opkrævet på grundlag af særtoldbeslutningens artikel 4, efter den 22. december 1989, datoen for beslutningens udstedelse. Hvad angår den anden betingelse har den franske regering henvist til, at Domstolen i dommen i sagen Legros m.fl. fastslog, at den særlige karakter af såvel særtolden som de franske oversøiske departementer har skabt en vis usikkerhed vedrørende lovligheden af særtolden i forhold til fællesskabsretten, som ifølge den franske regering tilsyneladende var fjernet ved særtoldbeslutningen.

41 Denne argumentation kan ikke tiltrædes.

42 Det må for det første påpeges, at Domstolen i denne sag kender særtoldbeslutningen ugyldig, da den tillader Den Franske Republik at opretholde

særtoldordningen indtil den 31. december 1992. Heraf følger, at den særtold, der blev opkrævet med virkning fra beslutningens faktiske anvendelsesdato, den 22. december 1989, og indtil den 31. december 1992, havde nøjagtig samme retlige karakter som den før dette tidsrum opkrævede særtold, nemlig karakter af en afgift med tilsvarende virkning som told opkrævet på grundlag af national ret.

43 Heraf følger, at den tidsmæssige begrænsning, der blev besluttet i dommen i sagen Legros m.fl., også finder anvendelse på de krav om tilbagebetaling af særtold, som er opkrævet med virkning fra den faktiske anvendelsesdato for beslutningen af 22. december 1989 og indtil den 16. juli 1992, hvor denne dom er afsagt.

44 Det må for det andet påpeges, at generaladvokat Jacobs i sine forslag til afgørelse af henholdsvis 21. oktober 1991 og 20. maj 1992 klart havde fremlagt den opfattelse, hvorefter særtoldbeslutningen var ugyldig, da den tillod opretholdelse af den særtoldordning, som gjaldt ved beslutningens vedtagelse. Ganske vist udtalte Domstolens sig i dommen i sagen Legros m.fl. ikke om gyldigheden af særtoldbeslutningen. I retsmødet den 31. marts 1992 i sagen Legros m.fl. gjorde den franske regering imidlertid bl.a. gældende, at Domstolen under denne præjudicielle procedure ikke var blevet anmodet om at udtale sig om gyldigheden af denne beslutning. Det antages derfor ikke, at Den Franske Republik har haft rimelig grund til af Domstolens tavshed på dette punkt at kunne udlede, at særtoldbeslutningen gyldigt gav den tilladelse til efter den 22. december 1989 at opretholde den dagældende særtoldordning.

45 Heraf følger, at den franske regering ikke efter den 16. juli 1992, da der blev afsagt dom i sagen Legros m.fl., havde rimelig grund til at antage, at den pågældende nationale lovgivning var i overensstemmelse med fællesskabsretten. Desuden findes de

lokale kollektive enheders interesser at være tilstrækkeligt beskyttede ved den tidsmæssige begrænsning, der blev fastslået i dommen i sagen Legros m.fl. Der er således i denne sag ingen grund til at fastsætte en tidsmæssig begrænsning af dommens retsvirkninger.

Sagens omkostninger

46 De udgifter, der er afholdt af den spanske og den franske regering, samt af Rådet for Den Europæiske Union og af Kommissionen for De Europæiske Fællesskaber, som har afgivet indlæg for Domstolen, kan ikke erstattes. Da sagens behandling i forhold til hovedsagernes parter udgør et led i de sager, der verserer for de nationale retsinstanser, tilkommer det disse at træffe afgørelse om sagens omkostninger.

På grundlag af disse præmisser

kender

DOMSTOLEN

vedrørende de spørgsmål, der er forelagt dels af Cour d'appel de Paris ved dom af 7. juli 1993, dels af Tribunal d'instance de Saint-Denis ved domme af 23. august 1993, for ret:

1) En afgift, der proportionalt med varers toldværdi opkræves af en medlemsstat ved indførsel af varer til en region inden for dens territorium, må anses

for en afgift med tilsvarende virkning som indførselstold, selv om afgiften også opkræves ved indførsel af varer til denne region fra et andet område i den samme medlemsstat.

2) Rådets beslutning 89/688/EØF af 22. december 1989 om særtoldordningen i de franske oversøiske departementer er ugyldig, idet den tillader Den Franske Republik indtil den 31. december 1992 at opretholde den særtoldordning, som var i kraft ved beslutningens udstedelse.

Due Mancini Moitinho de Almeida

Diez de Velasco Edward Kakouris

Joliet Schockweiler Rodríguez Iglesias Grévisse

Zuleeg Kapteyn Murray

Afsagt i offentligt retsmøde i Luxembourg den 9. august 1994.

R. Grass O. Due

Justitssekretær Præsident